

Wycinanki (60)

WO
JC
IE
CH
WR
ZO
SE
K

Wycinanki (60)

Wycinam z *Okowów rodzaju. Męskości, kobiecości, nierówności* Ilany Löwy[1]:

W 1935 r., młoda historyczka Lucie Varga [tu z lewej – W.W.] pracowała nad rolą „niewidzialnych autorytetów”. Określenie to oznacza zespół niejawnych hierarchii i systemów symbolicznych, które rządzą życiem społecznym. „Niewidzialne autorytety”, według Vargi, działają równoległe do autorytetów widzialnych – oficjalnych strażników władz. Mają one silny wpływ na te ostatnie albo osłaniając, albo destabilizując. Chociaż znajdują się poza rzeczywistością materialną, pozostają z nią w interakcji, ponieważ ją przekształcają[2].

Samo życie Lucii Vargi – kontynuuje Löwy – w dramatyczny sposób zilustrowało jej teorie dotyczące roli „niewidzialnych autorytetów”, a dokładniej tych, które kształtują relacje między płciami. Austryjaska Żydówka, autorka doktoratu z historii średniowiecznej, zainteresowana antropologią i etnologią, przyjechała do Paryża w 1934 r. z mężem i córką. Została przedstawiona historykowi Lucienowi Febvre’owi, współzałożycielowi pisma *Annales* i profesorowi Collège de France. Febvre, doceniając walory zawodowe Vargi, zaangażował ją jako asystentkę i

współpracowniczkę. Została w ten sposób wprowadzona do kręgu historyków bliskich Febvre'owi i zaczęła publikować w *Annales*, jednocześnie pracując nad książką o katarach[3].

Była jedyną kobietą publikującą wtedy w legendarnym później czasopiśmie historycznym.

W międzyczasie Varga rozstała się z mężem. W 1936 r. wzajemne zauroczenie między Febvre'em (mającym wtedy 57 lat) a Vargą (która miała 31 lat) doprowadziło do kryzysu, który położył kres ich współpracy. Febvre odbył wówczas długą podróż do Ameryki Łacińskiej, aby opanować uczuciowe zamieszanie [...] [4].

Jak relacjonuje Löwy, Varga została odrzucona przez środowisko naukowe, borykała się z utrzymaniem siebie i dziecka, pracując jako robotnica, a w 1941 r. zmarła na cukrzycę.

Zwraca uwagę, że jak twierdzi nasza autorka, środowisko zatarało ślady po ambitnej Austriaczce. Heroizujący ją Schöttler odkrył jej istnienie przypadkowo w notce Febvre'a do Marca Blocha.

Löwy interpretuje sytuację życiową Vargi jako ilustrującą mechanizm działania „niewidzialnych autorytetów”. Pomimo trudnych warunków życiowych próbowała zachować tożsamość historyczki.

Jednak u źródeł negacji jej wkładu intelektualnego był sama reprodukcja modelu porządkującego stosunki między płciami: jej pociąg (wzajemny) do starszego mężczyzny, obdarzonego statusem dużo wyższym niż jej. Tym, co pokonało Vargę – konkluduje Löwy – nie były reguły, dzisiaj mocno kwestionowane, które przypisywały kobiety do sfery domowej. Były to „niewidzialne autorytety, które współcześnie nadal działają: te, które rządzą pociągiem seksualnym między mężczyznami a kobietami oraz jego przełożeniem na terminy hierarchicznych stosunków władzy [5].

I bynajmniej autorka *Okowów rodzaju* nie traktuje spotkania Febvre'a z Vargą jako przykładu skandalu towarzyskiego czy obyczajowego w najwyższych kręgach historiografii francuskiej. To przykład rzeczywistej przewagi statusu i władzy mężczyzny nad kobietą. Niezależnie od wszelakich intencji równościowych w razie czego walka i tak jest nierówna. O biegu rzeczy decydują milczące/niewidzialne autorytety.

Dodajmy, że prawdopodobnie słusznie Löwy uznaje za nieuzasadnione twierdzenie Schöttlera, iż to Varga odpowiada za zmianę orientacji czasopisma „Annales” w połowie lat trzydziestych. *Nota bene* Febvre był także w redakcji „Revue de Synthèse Historique”, wówczas gdy dr Varga publikowała wspomniany tekst, „Materializm, idealizm czy historyczny realizm”.

Volume XII, n° 2.   PARIS : 30 Francs.   Octobre 1965.

REVUE DE SYNTHÈSE

ORGANE DU CENTRE INTERNATIONAL DE SYNTHÈSE
FONDATION "POUR LA SCIENCE"

Directeur : HAÏM BEHR
Lecteurs FÉVRE, Paul LANGÉVIN, Abel REY

**Sciences de la Nature
et
Synthèse générale**

VI

SOMMAIRE

NOS ÉQUILIBRES	
La philosophie dans les premiers pages	
La pensée philosophique en Suisse romande, par A. DEYONNO	120
Formes et fondances actuelles du mouvement philosophique en Italie, par L. LIBERTINI et S. RONDOLFO	141
Les Mémoires de l'agribusiness, par Ph. DIEVILLY	160
L'Épistémologie comme "analyse", par G. VERGARA	167
Dimensions logiques de certains systèmes psychologiques, par H. VAN DEN HERTOGHE	185
LA VIE DU CENTRE	
Projets d'articles pour le Dictionnaire historique des sciences dans leur rapport avec la philosophie — Épigone, par G. VERGARA	
La Biologie — Biologie de l'évolution	181
REVUES CRITIQUES	
Revue philosophique — Le Pléisme de M. Louis Néel, par G. VERGARA	200
Psychologie esthétique — La psychologie de TATL, par V. FÉLIX	209
NOTES, QUESTIONS ET RÉPONSES	
Les questions de la biologie par le Centre — L'épigone par G. VERGARA	201
Le problème philosophique de la représentation — Le problème de l'unité et de l'indivisibilité — Un épisode sur la détermination de l'écoulement	202
Les conditions de la situation — L'histoire française contemporaine G. VERGARA	203
REVUE DE LA VIE DU CENTRE	

LA RENAISSANCE DU LIVRE
24, Rue d'Alsace, Paris (10e)

Wielce prawdopodobne, że podróż do Brazylii ojca założyciela czasopisma „Annales” była rodzajem terapii emocjonalnej. Pamiętamy, że w powrotnej drodze do Europy spotkał na pokładzie Fernanda Braudela[6].

---

[1] I. Löwy, *Okowy rodzaju. Męskość, kobiecość, nierówność*, tłum. M. Solarska, K. Połasik-Wrzosek przy współpracy M. Borowicz, Bydgoszcz 2012, s. 39;

https://www.researchgate.net/publication/334183339_Interview_Ilana_Lowy.

[2] L. Varga, *Materialisme, idéalisme ou réalisme*, „Revue de Synthèse” 1935, nr 9, s. 154–155, cyt. za: P. Schöttler, *Lucie Varga: les autorités invisibles*, Paris 1991, s. 109; cyt. za: I. Löwy, *Okowy rodzaju...*, s. 39.

[3] I. Löwy, *Okowy rodzaju...*, s. 39.

[4] Löwy referuje Schöttlera ze stron 57-63.

[5] Ilana Löwy, *Okowy...*, s. 40.

[6] O tym Wycinanki (44), przyp. 4, <http://ohistorie.eu/2022/03/22/wycinanki-44/>.

Korekta językowa: Beata: Bińko